

Arbeids- og rollebeskrivelse for vurderingsutvalget for sakprosa for voksne

Beskrivelsen tar for seg rolle og mandat, praktiske forhold og historikk. Den skal bidra til større åpenhet rundt vurderingsutvalgets arbeid, samt kontinuitet i utvalgsarbeidet.

Arbeidsbeskrivelsen utformes på en slik måte at den gir utvalgsmedlemmene mulighet til å arbeide innenfor de generelle rammene for kvalitetsvurdering som er formulert.

Om vurderingsutvalgets rolle og mandat

- 1) Vurderingsutvalget vurderer titler for innkjøp under ordningen.
- 2) Vurderingsutvalget skriver hvert år en oppsummering som offentliggjøres og brukes i møter med feltet.
- 3) Vurderingsutvalget kan uttale seg om litterære tendenser i offentligheten, se nedenfor

Om sammensetning av vurderingsutvalget

Vurderingsutvalget består av minst fem medlemmer som oppnevnes av Kulturrådet for to år av gangen og med mulighet for gjenoppnevning i én periode. Det blir også oppnevnt to varamedlemmer som kalles inn ved behov. Utvalget skal representere en bredde i litteratursyn og kunnskap om ulike former for sakprosa. Relevante organisasjoner og foreninger på litteraturområdet blir bedt om å komme med innspill og forslag til utvalgsmedlemmer i forbindelse med oppnevningen av vurderingsutvalget. I tillegg til kompetansen fra de ordinære medlemmene, kan utvalget innhente faglige konsulentuttalelser, for eksempel ved vurderingen av utgivelser oversatt fra samisk.

Habilitet

Ryddig, enhetlig og dokumentert habilitetsbehandling er viktig for tilliten til Kulturrådet. Kulturfeltet og samfunnet skal ha tillit til at Kulturrådets beslutninger er upartiske og at utvalgsmedlemmers egeninteresser, sympatier eller antipatier ikke preger dem.

Habilitetsvurderingene behandles av utvalget og besluttet kollektivt. Som hovedregel foregår habilitetsvurderingene som en del av det ordinære utvalgsmøtet, men det er viktig at utvalgsmedlemmene tar opp eventuell habilitetsproblematikk allerede ved oppsett av leseliste.

Det er et skjønnsspørsmål om den inhabile kan være med å behandle de resterende søknadene i en runde. Konkurransforholdet mellom søkerne vil være avgjørende i den sammenheng. Man kan ikke være inhabil i behandlingen av mer enn 10 prosent av søknadene. Dersom det er fare for at denne grensen blir overskredet, er det ekstra viktig å få oversikt over habilitetsspørsmålene tidlig i søknadsprosessen slik at det eventuelt kan kalles inn vara for det faste medlemmet.

Normalt gjøres habilitetsvurderingene i innledningen av møtet og behandles medlem for medlem. Medlemmet som habilitetsvurderes, forlater møtet fysisk under behandlingen. Utvalgets konklusjon fra behandlingen referatføres i hver habilitetssak. Dersom et medlem tidligere er vurdert *habil* i samme relasjon, er det ikke behov for å fremme habilitetsspørsmål. Om man er vurdert *inhabil* i tidligere like saker, skal habilitetsspørsmålet løftes på nytt. Utvalgsmedlemmer er automatisk inhabile når:

- a) han eller hun selv er part i saken
- b) han eller hun er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nær som søsken;
- c) han eller hun er eller har vært gift, partner, samboer eller forlovet med, eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn, til en part;
- d) han eller hun er verge eller fullmektig for en part i saken eller har vært verge eller fullmektig for en part etter at saken begynte;
- e) han eller hun leder eller har ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling for en offentlig eller privat virksomhet, institusjon, forening eller stiftelse som er part i saken.

Når det ikke er snakk om automatisk inhabilitet og utvalget skal vurdere habiliteten etter skjønn, er det avgjørende om det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til utvalgsmedlemmets upartiskhet.

Åpenhet omkring habilitetsvurderinger i Kulturrådet er viktig for å skape tillit i feltet. Referater fra møter, med dokumentasjon på habilitetsvurderingene som er gjort, er offentlige og sendes ut på forespørsel fra søkere eller media.

Lenke til habilitetsreglementet: [Habilitetsbestemmelser for Kulturrådet](#).

Om arbeidet i vurderingsutvalget

Vurdering av søknadene

Det er trykklare elektroniske filer som skal leses og vurderes, ikke ferdige fysiske bøker. Utvalgsmedlemmene får tilgang til filene gjennom søknadsportalen eApply.

Vurderingsutvalget har normalt åtte møter i året, og halvparten av møtene skal være digitale. På møtene stiller medlemmene med argumentasjon om innstilling til innkjøp eller avslag. Det er også mulig å være usikker.

Utvalget må være oppmerksomme på énbokregelen i sitt arbeid, dvs. at hver enkelt forfatter i utgangspunktet kun kan få innkjøpt én tittel hvert kalenderår. Det er spesielt viktig å være obs når det gjelder forfattere som i tillegg til sin ordinære utgivelse også har bidrag i antologier. Disse tilfellene kan det være vanskelig for sekretariatet å oppdage. Når utvalget gjør unntak fra hovedregelen om kun ett innkjøp per forfatter per år, skal det begrunnes og referatføres.

Når utvalget er i tvil om hvorvidt påmeldinger er i strid med retningslinjene, konfereres sekretariatet.

Hver bok har to førstelesere og tre kontroll-lesere. Hvem som er førstleserpar på hver boktittel i den aktuelle runden, varieres systematisk. Avgjørelse om innkjøp eller avslag blir tatt på møtet når de to førsteleserne er sikre og enige. Ved usikkerhet eller uenighet blir boken lest av en tredje leser i utvalget. Det skjer etter møtet og endelig avgjøres blir landet så fort den tredje leseren har konkludert.

Utvalget skal drøfte alle bøkene/søknadene med tilnærmet samme grundighet og diskuterer seg fram til en endelig beslutning. Utvalgsleder oppsummerer, men det lages ingen skriftlige begrunnelser for beslutningene utover vedtaket.

Vurderingsutvalget er delegert vedtaksmyndighet fra Kulturrådet. Lister over behandlede bøker skal legges fram for Kulturrådet til orientering.

Vurderingskriterier og avslagsbegrunnelser

Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa voksne er en selektiv ordning. Hvor mange titler som kan kjøpes inn, bestemmes av det årlige budsjettet og utvalgets vurderinger av hver enkelt tittel. I vurderingen tar utvalget særlig hensyn til om boka

- framstår som et helhetlig litterært verk
- har god nok språklig, formidlingsmessig og håndverksmessig kvalitet
- har gjennomgått nødvendig redaksjonelt arbeid
- bidrar til samfunnsdebatt, tilfører kunnskap eller stimulerer til faglig interesse og refleksjon
- presenterer nye tanker eller en ny litterær form, eller behandler temaer som i liten grad er tatt opp i bokform tidligere

Det gis tre ulike standardbegrunnelser ved avslag om innkjøp:

1. Boka ble ikke prioritert i årets budsjett, men ville blitt det med andre økonomiske rammer.
2. Boka oppfyller ikke kravene til kvalitet eller relevans.
3. Boka omfattes ikke av ordningen.

Vurderingsutvalget skal velge avslagsbegrunnelse når vedtaket fattes.

Bøker som blir tatt opp til ny vurdering

Utvalget kan på eget initiativ ta opp igjen bøker til behandling innenfor samme kalenderår.

Det pleier å bli gjort på årets siste møte etter at alle søknader er behandlet og det eventuelt er flere midler igjen av årets avsetning.

Obligatorisk e-bok og ekstra kostnadskrevende utgivelser

Søknadene skal i utgangspunktet gjelde for både papirbok og e-bok. Dersom utgiver ikke kan levere boka som e-bok fordi det er et ugunstig format, må det begrunnes i søknadsskjemaet. Hvis utgiver har ekstra kostnader til trykking av boka, for eksempel på grunn av illustrasjoner, kan utgiver foreslå at den kategoriseres som ekstra kostnadskrevende. Dette må eventuelt også begrunnes i søknadsskjemaet. Dersom boka blir kjøpt inn, er det delegert til Kulturrådets sekretariat å avgjøre om det kan gjøres unntak fra regelen om å levere boka i begge formater eller om den kvalifiseres som ekstra kostnadskrevende.

Utvalget og offentligheten

Utvalgsmedlemmer kommenterer ikke sine vurderinger av enkelttitler i offentligheten. Når det gjelder formidling eller kritikk av innkjøpsordningsbøker på egne blogger eller i andre sammenhenger, bør dette skje etter at titlene er ferdig vurdert i utvalget og vedtakene offentliggjort. Habilitetsmessig er det ikke et formelt problem om dette skjer før vurderingene, men det er viktig at det ikke gis inntrykk av at utvalgsmedlemmene har fattet beslutningene

før møtet avholdes, for det er gjennom samtalene i utvalget de endelige vurderingene skjer. Sekretariatet bistår gjerne utvalget i vurderingen av slike spørsmål.

Utvalgsleder

Lederen for vurderingsutvalget fordeler bøker mellom utvalgsmedlemmene, holder kontakt med sekretariatet, leder møtene og skriver og sender inn honorarskjema. Det er også utvalgsleder som skriver den årlige rapporten fra vurderingsutvalget samt deltar på dialogmøte med feltet.

Vara

Vanligvis benyttes varamedlemmene ved permisjoner eller når utvalgsmedlemmer må avstå fra å delta i søknadsrunden av andre årsaker. Vurderingsutvalget har tidligere trukket varamedlemmene inn i lesing og møtedeltagelse for å unngå at lesemengden på hvert enkelt utvalgsmedlem blir for stor. Grensen har gjerne blitt satt ved 70 boktitler i én runde før vara koples på. Det er sekretariatet som eventuelt kaller inn vara.

Rapporteringseksemplarer

Mottatte rapporteringseksemplarer kan ikke selges eller byttes i bokhandel. Bøkene bør oppbevares i ett år før de eventuelt gis bort, men her kan det utvises skjønn.

Innhenting av supplerende kompetanse

Der vurderingsutvalget opplever ikke å ha nødvendig kompetanse for å kunne vurdere en tittel, kan supplerende kompetanse hentes inn. Utvalget melder fra om behovet og sekretariatet sørger for å innhente konsulentuttalelse.

Vurderingsutvalget anbefales å hente inn konsulentuttalelse om utgivelsen dersom relevant kompetanse ikke finnes i utvalget. Et eksempel kan være vurdering av bøker oversatt fra samisk til norsk. Det utarbeides en konsulentuttalelse som forelegges vurderingsutvalget når tittelen skal vurderes. Konsulentens anonymitet vil bli ivaretatt av sekretariatet og vurderingsutvalget som behandler saken.

Bøker oversatt fra samisk til norsk

Konsulenten skal levere en uttalelse på minimum én A 4-side. Uttalelsen skal gi en vurdering av verket og kan inneholde følgende:

- 1) en plassering av boka i en samisk litterær tradisjon innenfor det samiske samtidslitterære feltet, med vekt på det tematiske og formmessige (i originalen) i en samisk litterær kontekst,
- 2) en vurdering av oversettelsesarbeidet,
- 3) en konklusjon med hensyn til om boka bør kjøpes inn eller ikke.

Konsulentens uttalelse er rådgivende for vurderingsutvalget, som står helt fritt til å trekke sine egne konklusjoner.